

כיצד מחנכין?

עלון מס' 109

לקראת יום פטירת הרה"ק רבי אהרן מבעלז זיע"א

כ"א מנחם אב תשי"ז

'יהודי מוקשה' - יש צורך לתרצו

זצ"ל, חתנו של ר' יחיאל בנדיקט ז"ל, כי באחת הפעמים בהם נכנס אל ה'חזון איש', ביקש סגולה לזכות לבנים תלמידי חכמים וצדיקים. ענה לו החזון"א שאינו מכיר בטיב סגולות, והציע לו ללכת לשאול את הרה"ק רבי אהרן מבעלז. והחזון"א אף בקשו שיחזור לומר לו מה אמר האדמו"ר מבעלז.

עשה ר' יחיאל כדבריו ושאל זאת את האדמו"ר. ענה לו האדמו"ר: 'לשבת בסעודות שבת עם הילדים ולשיר שירות לא-ל חי, זוהי הסגולה לזכות לבנים צדיקים ותלמידי חכמים'. (גדולים מעשי יחיאל, ירושלים תשפ"ד, עמ' 294)

מתוך שאוהב ישראל אמיתי היה רבי אהרן מבעלז זיע"א, הגיעה מסירות נפשו לכל יהודי באשר הוא, למימדים שאין אנו יכולים לשער. לא אחת השתאו בני משפחתו ובאי ביתו, הכיצד מסוגל הוא לשאת במחיצתו אנשים שכה קשה היה לקרבתם. כשפרשו תמיהתם בפניו ושאלוהו כיצד מראה הוא אותות חיבה ליהודים כאלו, השיב: "אם יש לנו רמב"ם מוקשה, הלא אתם מתייגעים ליישבו, הוא הדין כשיש יהודי מוקשה, יש להתייגע כדי לתרצו..." (במחיצתם)

עובדה מעניינת מספר הרה"ח ר' ישראל שטערן מלונדון, את אשר שמע תחת אחד השיחים מפי הג"ר שאול בריי

לקראת יום פטירת הגאון רבי אברהם פאם זצ"ל

ראש ישיבת תורה ודעת בברוקלין

כ"ח מנחם אב תשס"א

הרב פאם זצ"ל הגיב בעדינות ובמילים רכות: "צר לי, אך לא אוכל לענות על שאלתך מיד, אך אתקשר אלייך בהקדם עם תשובה לשאלתך".

למען האמת ידע הרב פאם זצ"ל את התשובה לשאלתה ההלכתית, לדעתו הפעולות הללו אסורות בשבת. הרב פאם זצ"ל יכל לענות בפשיטות: "אסור!" ולהמשיך בתלמודו או בהכנותיו לכבוד שבת, אך הרב פאם זצ"ל לא מסוגל היה לנהוג כך, כי הוא הבין מטון דיבורה שמצב רוחה ירוד.

כעשר דקות אחרי ניתוק השיחה, צלצל פעמון דלת הכניסה בביתה של האישה הצעירה. בפתח ניצבה נכדתו של הרב פאם זצ"ל מלווה בחברתה, הן באו כדי לעזור לה בהכנות לשבת. אחת מהן רחצה את הפעוטות, בעוד השנייה מסייעת בעבודות המטבח.

היה זה יום שישי אחרי צהרים, כאשר נשמע צלצול הטלפון בביתו של הגאון רבי אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל. מן העבר השני של הקו נשמע קולה של אישה צעירה - יולדת טרייה - מתושבות השכונה של הרב זצ"ל:

"עוברים עלי ימים קשים, ידיי מלאות עבודה בטיפול בתינוק הקטן, ושאר הילדים עדיין לא לבושים ורחוצים לשבת, חלק מהתבשילים טרם הוכנו, ובעלי מתעתד לחזור מהעבודה רק בעוד שעה. התקשרתי לרופא לשאול אם במצבי אוכל לעשות בשבת פעולות מסוימות הקשורות בטיפול בתינוק. הרופא השיב לי: "אני רופא ילדים במקצועי, אינני רב ופוסק. אם יש לך שאלות בהלכות שבת, אני מציע לך לפנות לרב".

כשאמרתי לו שאינני יודעת למי להתקשר, ענה לי: לדעתי, תפני להרב פאם. שמעתי לעצתו וזוהי הסיבה שאני מתקשרת עכשיו לראש הישיבה...

להמשך קיומו של העלון, למי שמכיר בערכו וחשיבותו,

מתקבלות תרומות לע"נ, או לשמחות וכדו'

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

חצי שעה לאחר מכן התקשר הרב פאם זצ"ל לביתה של אותה אישה. איך מסתדרים העניינים? שאל. "הו, ראש הישיבה, אין מילים בפי להודות לך, הבנות היו לי לעזרה נפלאה!"

טוב, טוב מאוד! הגיב הגר"א פאם זצ"ל, ובאשר לשאלתך - אין היתר על פי ההלכה לעשות דברים אלה בשבת.

"זה בסדר גמור - ראש הישיבה, שאלתי נבעה מתוך לחץ של עבודה, ומחשש שלא אסיים כראוי את ההכנות לשבת, אך הודות לעזרה ששלח ראש הישיבה, הכול תחת שליטה ב"ה, ואני הרבה יותר רגועה..." ("תורה דיליה",

ח"ב עמ' תקכ)

אחד הסיפורים המופלאים על הגאון רבי אברהם יעקב פאם זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת' בארה"ב, מוסב על 'החבר הטוב' שהיה לראש הישיבה, בדמותו של הילד שסבל מ'תסמונת דאון', ומצא אצל הגר"א פאם אוזן קשבת לדבריו.

אחד הפרקים האחרונים בספר תולדותיו של ראש הישיבה, 'אהוב על כולם', מתאר את מערכת היחסים הלבבית שהייתה בין הרב פאם לאותו ילד.

כשילד כזה מגיע לבית הכנסת, יש מקרים שהוא מתרוצץ בין המתפללים, מקפץ על ההרים ומטפס על הגבעות, ויש המנסים לגעור בו ולהשתיקו. אצל הרב פאם התנהלו הדברים אחרת.

כשהיה הילד רץ ומסתובב בבית הכנסת ועושה רעש גדול, והמתפללים ניסו להשתיקו, הסביר להם הגר"א פאם שלא רק אין טעם להשתיקו (מפני שזה לא יעזור, וכידוע), אלא יתכן בהחלט - שזו היא צורת התפילה של הילד ההוא.

מה אנחנו יודעים, אנשי בשר ודם, מהמתחולל בנפשו של הילד? רק השם יתברך, שברא אותו בצורה זו, וקבע מראש איזו משפחה תזכה (כן, כן, תזכה!) לגדלו, הוא לבדו יודע שיתכן שההתרוצצות של הילד בבית הכנסת יש בה מעין 'ריקוד' לכבוד השם, ואיך אנחנו יכולים להשתיקו?!... ראש הישיבה השתדל להתייחס אליו בסבלנות מרובה, והאזין לכל דבריו, ודי היה בעצם ההתנהגות הזו, כדי להוכיח לכל הקהל כיצד לנהוג עם הילד.

פעם, ביום שמחת תורה, הגיע הילד לבית הכנסת עם ספר תורה העשוי מנייר, כדרכם של הילדים. אלא שבעוד שכל הילדים האחרים מבינים שהספר שהם אוחזים בידם, אינו ספר תורה כשר, הוא לא הבין זאת... כשהוציאו את כל ספרי התורה מההיכל, ורקדו סביבם, ואחר כך קראו בהם, בא הילד ב'טענה' אל הגבאי מדוע לא רוקדים גם בספר שלו...

נחשוב לרגע על תגובתו של גבאי מן היישוב לטענה כזו... במקרה הטוב הוא יתן לילד לטיפה מהולה בלגלוג, ויפטרנו כלאחר-יד... לא כך הם הדברים בדרך כלל? האם זו היא ההתייחסות?

כשראה הילד שלא מתייחסים לדבריו, ניגש אל ראש הישיבה, והציג את ה'טענה' שלו. ומה השיב לו הגר"א זצ"ל? האם דחה אותו בשתי ידיו? לא ולא. הוא אמר לילד שלאחר שיחזירו את כל ספרי התורה להיכל, הוא בעצמו - ראש הישיבה - ירקוד ויקרא גם ב'ספר' שלו... ומה אתם חושבים, האם הרב פאם דיבר סתם-כך?! לאחר שהחזירו את כל הספרים ביקש הרב מהילד שיביא את ספר-הנייר שלו, ואמר 'אתה הראית', וחלק מהקהל שנשאר בבית הכנסת הצטרף ל'ריקודים', כשהילד מכרכר ומקפץ בכל עוז עם 'ספר התורה', ומרגיש את עצמו 'בעננים'... לאחר מכן ניגשו ל'קריאת התורה'. ה'ספר' הונח על הבימה, כשהגר"א פאם עורך 'הצגה' שלימה, והוא-עצמו עולה לתורה, ככה, ואומר את ה'ברכות', בלי שם השם כמובן, ואחר כך לוי וישראל, וכו'...

עד כדי כך הגיעה מסירותו של הגר"א פאם לאותו ילד! זו הייתה הנהגתו בחיים של אותו גאון וצדיק, הגר"א פאם, שידע להתייחס לכל אדם ואדם כפי מה שהוא. הנהגה זו, כשכל הקהל רואה ולקח דוגמה חיה איך צריכים להתייחס לנבראים שכאלה, מורידה את הטרוניות שיש לבני האדם. שהרי ברור שאנשים שנולדו להם ילדים כאלה, עלולים לבוא מדי פעם בטענות-ומענות בסגנון 'מדוע דווקא אצלי נולד ילד כזה, ואילו ילדיהם של השכנים בריאים ושלמים, ואין להם כל בעיה!'

וכשהגר"א פאם התייחס אל הילד באופן הנ"ל, הוא נכלל בין הצדיקים עליהם נאמר שהם מקיימים את הפסוק 'תנו עוז לאלוקים', דהיינו שכביכול הם 'מחזקים' אותו, ומורידים ממנו את הטרוניות של בני האדם. (ברכי נפשי)

אשמח לשמוע רעיונות והצעות ייעול - הכל יתקבל בברכה.

ישראל חיים בלומנטל.

לתרומות/הנצחות, או לקבלת העלון באימייל, וכן לתגובות: blu.israel@gmail.com

נתרם לעילוי נשמת הרב ישראל חיים ב"ר אברהם יוחנן בלומנטל זצ"ל

נלב"ע כ' מנחם אב תשי"ב ת.נ.צ.ב.ה.